

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Dukesa a členov senátu JUDr. Juraja Semana, JUDr. Margity Fridovej, JUDr. Jany Zemaníkovej a JUDr. Beaty Miničovej, v právnej veci žalobcu Š., zastúpeného JUDr. Š., proti žalovanej H., o zaplatenie 400 000 Sk, vedenej na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 19 Cb 82/01, v konaní o dovolaní žalobcu proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. novembra 2005 č. k. 5 Obo 351/2004-137, takto

r o z h o d o l :

Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Súd prvého stupňa rozsudkom zo 14. januára 2002 vyhovel žalobe a žalovanú zaviazal zaplatiť žalobcovi 400 000 Sk s úrokmi z omeškania a nahradiť mu 40 800 Sk trov konania. Rozhodol tak s odôvodnením, že žalobca uzavrel so žalovanou zmluvu o tichom spoločenstve. V súlade so zmluvou došlo k zániku zmluvy o tichom spoločenstve, preto má žalobca právo na vrátenie vkladu zvýšeného o podiel na zisku. Podľa zmluvy sa tichý spoločník na strate nepodieľa. Z vykonaného dokazovania považoval za preukázané, že žalobca ako tichý spoločník poskytol žalovanej vklad 400 000 Sk. Žalobu preto považoval za dôvodnú.

Na odvolanie žalovanej Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 29. novembra 2005 č. k. 5 Obo 351/2004–137 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol. Žalovaného zaviazal zaplatiť žalovanej 84 600 Sk náhrady trov konania. Podľa odvolacieho súdu je nesporné, že účastníci uzavreli 6. septembra 1996 zmluvu o tichom spoločenstve podľa § 673 a nasl. Obchodného zákonníka. Nie je sporné ani to, že sa v bode I./1 zmluvy dohodli o čiastke 400 000 Sk, ktorou sa mal žalobca podieľať na podnikaní žalovanej v pohostinskej činnosti. Sporná a nejasná je dohoda účastníkov o spôsobe poskytnutia vkladu tejto finančnej hotovosti. Bod I./1 zmluvy o tichom spoločenstve je v rozpore s bodom I./2, pretože v bode I./1 sa uvádza, že tichý spoločník poskytol podnikateľke ako vklad hotovosť 400 000 Sk a v bode I./2 žalovaná potvrdzuje podpisom, že vklad vo výške 400 000 Sk tichý spoločník poskytne v dohodnutých čiastkach. Skutočnosť, že pri podpise zmluvy, ktorá bola overená notárom, žalobca neodovzdal žalovanej vklad, potvrdil žalobca vo svojej výpovedi pred prvostupňovým súdom dňa 8. augusta 2001, kde uviedol, že po podpísaní zmluvy u notára, hneď v ten deň večer zanesol žalovanej 400 000 Sk v hotovosti. Jeho tvrdenie nie je v súlade ani s bodom I./2 dohody, pretože podľa neho mal vklad poskytnúť v dohodnutých splátkach. Výška splátok a ich splatnosť však v zmluve nie je určená. Vzhľadom na uvedené nejasnosti a nezrozumiteľnosť bodu I. považoval odvolací súd zmluvu v časti o poskytnutí vkladu 400 000 Sk za neplatnú podľa § 39 Obč. zák. Žalobca oprávnenosť svojho nároku preukazoval svedeckými výpoveďami, ktoré podľa názoru odvolacieho súdu nie sú vierohodné, pretože ide o výpoveď manželky žalobcu a svedka L., ktorý sa mal zúčastniť odovzdávania peňazí žalovanej, ale nevedel, aké peniaze boli odovzdané, v akej hodnote a za akým účelom. Na základe uvedeného odvolací súd konštatoval, že žalobca vierohodne nepreukázal, že žalovanej poskytol vklad v sume 400 000 Sk.

Rozsudok odvolacieho súdu nadobudol právoplatnosť 5. januára 2006.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Dovolanie odôvodnil poukazom na § 241 ods. 2 písm. d/ O.s.p. (správne zrejme písm. c/), pretože odvolací súd nesprávne vec posúdil. V dovolaní uviedol, že dovolací súd predchádzajúcim rozsudkom zrušil na dovolanie žalovanej rozsudok odvolacieho súdu výlučne z procesných dôvodov. Dovolací súd sa vo svojom rozsudku Obdo V 19/2003 právnym posúdením veci samej vôbec

nezaoberal, neexistoval teda žiadny právne relevantný dôvod, aby odvolací súd v ďalšom konaní vyslovil opačný právny názor, než ten istý súd vo svojom skoršom rozsudku. Odvolací súd bez akéhokoľvek dokazovania a predčasne konštatoval, že bod I. zmluvy o tichom spoločenstve medzi účastníkmi konania je nejasný, nezrozumiteľný, preto je zmluva v časti o poskytnutí vkladu 400 000 Sk s poukazom na § 37 ods. 1 Obč. zák. neplatná. Podľa dovolateľa je naopak bod 2 (zrejme I./2) označenej zmluvy o tichom spoločenstve neurčitý a nezrozumiteľný, pretože v bode 1 (zrejme I./1) označenej zmluvy sa jasne hovorí a odporkyňa aj s tým súhlasila a zmluvu podpísala, že tichý spoločník poskytol 400 000 Sk. Odvolací súd nesprávne vyvodil aj záver, že žalobca vierohodne nepreukázal, že žalovanej poskytol vklad. Samotná zmluva o tichom spoločenstve je v tejto časti určitá a uvádza sa v nej, že žalobca poskytol 400 000 Sk, čo žalovaná svojím podpisom pod zmluvou o tichom spoločenstve potvrdzuje a doteraz nikdy, ani vtedy, ani potom, ani teraz nespochybňuje skutočnosť, že zmluvou o tichom spoločenstve s jej obsahom bez výhrad súhlasila, a preto ju podpísala. Tento overený podpis právne relevantne zaväzuje, čo sa dá vykladať ako súhlasné stanovisko. Popretie svedeckých výpovedí svedkov, ktorí vypovedali na prvom stupni, nie je správne právne odvolacím súdom vyhodnotené. Odvolací súd ich nevypočúval, opakovane výpovede neprebehli, takže odvolací súd len konštatoval, že sú nevierohodné. Z uvedených dôvodov žiadal napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalovaná vo vyjadrení podaného prostredníctvom advokáta JUDr. I., ktorého plnomocenstvo pre dovolacie konanie nepredložila, uviedla, že dovolanie považuje za úplne neodôvodnené, nakoľko žalobca neuvádza nové skutočnosti, len tie, ktoré boli už uvedené v predchádzajúcom konaní a odvolací súd sa nimi správne vysporiadal.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozsudku, ktorý možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že rozsudok treba zrušiť.

Zmeňujúce rozhodnutie odvolacieho súdu je založené na dvoch záveroch. Prvým z nich je záver, že bod I. zmluvy o tichom spoločenstve je pre nejasnosť a nezrozumiteľnosť neplatný. Z odôvodnenia rozhodnutia však nie je zrejmé, ako ovplyvňuje neplatnosť spornej časti zmluvy dôvodnosť žaloby. Odvolací súd považoval za nesporné, že sa účastníci dohodli, že vklad, ktorým sa bude žalobca podieľať na podnikaní žalovanej, je 400 000 Sk. Zrejme považoval ustanovenia tejto časti za neplatné len pokiaľ ide o úpravu spôsobu, akým sa vklad poskytol, resp. mal poskytnúť. Ak by bola dohoda o tom, že sa žalobca bude podieľať na podnikaní konkrétne dohodnutým vkladom, neplatná, chýbala by podstatná zložka zmluvy o tichom spoločenstve, bez ktorej by zmluva a ňou zakladaný vzťah tichého spoločenstva nevznikol. Keďže § 673 ods. 2 vyžaduje pre zmluvu písomnú formu, nebolo by možné chýbajúcu časť nahradiť ani ústnou dohodou. Obsahom článkov 1 a 2 bodu I. zmluvy, okrem nepochybnej dohody o tom, že výška vkladu, ktorým sa má tichý spoločník podieľať na podnikaní žalovanej, je 400 000 Sk, je potvrdenie, resp. dohoda o tom, ako sa vklad poskytol, alebo má poskytnúť. Treba prisvedčiť odvolaciemu súdu, že článok 1 a 2 si odporujú. Formulácia článku 1 je typickou formou potvrdenia o poskytnutí a prijatí určitého plnenia, i keď tu chýba slovné spojenie, že to potvrdzuje ten z účastníkov, ktorý plnenie prijal (v tomto prípade žalovaná – podnikateľka). Naproti tomu v článku 2 je použité slovné spojenie o tom, že podnikateľka niečo potvrdzuje. Potvrdzuje však, že druhý účastník poskytne vklad. Potvrdzuje teda, že sa v budúcnosti bude plniť, ale plniť nemá ona, ale druhý účastník zmluvy. Obsahovo sa uvedená formulácia blíži prevzatiu záväzku, i keď v takom prípade prevzatie záväzku potvrdzuje spravidla strana zo záväzku povinná. Pre posúdenie dôvodnosti žaloby, predmetom ktorej je vrátenie vkladu 400 000 Sk, však nie je významné, či niektorý z uvedených článkov je neplatný, ale či aspoň jeden z nich bol naplnený, teda či žalobca žalovanej skutočne poskytol vklad 400 000 Sk, a to tým viac, že žalobca sám vo svojej výpovedi uviedol, že peniaze odovzdal večer, v deň, keď u notára podpísali zmluvu (v čase, keď sa zmluva podpisovala podľa toho vklad ešte nebol žalovanej odovzdaný). Zmluva, alebo jej sporné časti sú z uvedeného hľadiska len dôkazným prostriedkom, ktorej dôkaznú hodnotu musí súd zhodnotiť v spojení s ostatnými dôkazmi.

Druhým a podstatným záverom pre rozhodnutie odvolacieho súdu je skutkové zistenie, že žalobca žalovanej vklad 400 000 Sk neposkytol, resp. že poskytnutie nepreukázal. Odvolací súd k tomu uviedol, že odovzdanie peňazí žalobca preukazoval svedeckými výpovedami, ktoré však nepovažoval za vierohodné.

Občiansky súdny poriadok umožňuje účastníkom podať dovolanie z dôvodov taxatívne uvedených v § 241 ods. 2. Dovolanie možno preto odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Inou vadou konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná (§ 242 ods. 1 O.s.p.), je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá tzv. zmätočnosť rozhodnutia. Takáto vada je právne relevantná, ak mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Odvolací súd je viazaný skutkovým stavom, ako ho zistil súd prvého stupňa s výnimkami ustanovenými v odsekoch 2 až 4 (§ 213 ods. 1 O.s.p.). Ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaného dokazovania k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám. Odvolací súd môže doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov navrhnutých účastníkom konania, ak ich nevykonal súd prvého stupňa, hoci ich účastník navrhol, alebo za podmienok § 205a. Odvolací súd môže doplniť dokazovanie aj vykonaním ďalších dôkazov, ktoré nenavrhl účastníci, alebo za podmienok uvedených v tretej vete § 120 ods. 2 (§ 213 ods. 2, 3, 4, O.s.p., všetky citované ustanovenia v znení účinnom od 1. septembra 2005).

Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že podmienkou toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa je, aby toto rozhodnutie považoval za nesprávne, napriek tomu, že súd prvého stupňa podľa názoru odvolacieho súdu správne zistil skutkový stav veci. Aby odvolací súd mohol dospieť k takémuto záveru, odôvodňujúcemu zmenu napadnutého rozhodnutia, musí sa zaoberať skutkovými zisteniami, ku ktorým dospel súd prvého stupňa a až v prípade, ak zistí, že tomuto skutkovému zisteniu nemožno nič vyčítať, posúdi, či na správne zistený skutkový stav súd prvého stupňa správne aplikoval právnu normu (či vec správne posúdil po právnej stránke). Zmeniť môže napadnuté rozhodnutie i vtedy, ak nepovažuje skutkové zistenie súdu prvého stupňa za správne, v takom prípade môže nesprávne skutkové zistenie nahradiť svojim odlišným skutkovým záverom len

na základe opakovania, dokazovania v potrebnom rozsahu. Ku zmene odvolaním napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa môže dôjsť aj vtedy, ak je odlišné skutkové zistenie odvolacieho súdu výsledkom doplneného dokazovania, ktoré sám vykonal.

Z obsahu spisu vyplýva, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové a na ich základe aj právne závery, ako súd prvého stupňa.

Ustanovenie § 213 ods. 1 O.s.p. umožňuje odvolaciemu súdu, aby dospel k vlastnému skutkovému zisteniu, ktoré môže byť odlišné od skutkového zistenia, ktoré urobil súd prvého stupňa. Ak sa však odvolací súd chce odchyliť od skutkových zistení, ku ktorým dospel súd prvého stupňa na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, musí dokazovanie opakovať, alebo ho i doplniť a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. Len takýto postup je v súlade so zásadou priamosti a ústnosti občianskoprávneho konania. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k záveru o nedôvodnosti žaloby, dospel iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa.

Ako už bolo uvedené, súd prvého stupňa dospel ku skutkovému záveru, že žalobca žalovanej vyplatil vklad do tichej spoločnosti 400 000 Sk. K uvedenému skutkovému zisteniu dospel výsluchom okrem iného z výpovede žalobcu, svedkyne R. – manželky žalobcu a svedka F. Odvolací súd vychádzal z opačného skutkového záveru, keď rozhodujúcu skutočnosť nepovažoval za preukázanú. Od súdom prvého stupňa zisteného skutkového záveru sa podstatným spôsobom odchyľil bez toho, aby sám vykonal akékoľvek dokazovanie a zadovážil si pre odchylný skutkový záver rovnocenný podklad.

Z uvedených dôvodov sú skutkové a z nich vychádzajúce právne závery odvolacieho súdu predčasné a v danej procesnej situácii ich dovolací súd nemohol hodnotiť. Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že v konaní pred odvolacím súdom došlo k inej vade konania, majúcej za následok nesprávne rozhodnutie veci podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. (na rozdiel od dovolateľa, ktorý uvedené pochybenie považoval za nesprávne posúdenie veci, zakladajúce dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 243b ods. 1 O.s.p.) a vec vrátil odvolaciemu súd na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 30. júna 2008

**JUDr. Peter Dukes , v. r.
predseda senátu**